

บทที่ 6

หน่วยถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี

การนำเอารูปแบบทางเลือกไปปรับใช้ในแต่ละชุมชนจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยอีกประการ คือ การถ่ายทอดองค์ความรู้และเครื่องมือ หรือเทคโนโลยีสนับสนุนในการทำกิจกรรมให้กับชุมชน เพื่อเผยแพร่วิธีการและองค์ความรู้ที่เหมาะสมให้กับชุมชน ซึ่งจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อ 3 ของงานวิจัยชิ้นนี้ที่ต้องการให้จัดหาอุปกรณ์ เทคโนโลยีหรือครุภัณฑ์ที่จำเป็นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควัน รวมทั้งการพัฒนาหน่วยถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีให้กับชุมชน

6.1 หน่วยถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี

ทางโครงการฯ ได้ตั้งหน่วยถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีหลักที่ “คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่” ซึ่งเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ เครือข่ายแหล่งเรียนรู้และเครือข่ายกองทุนทั้ง 50 ชุมชนไว้ด้วยกัน

โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมเป็นเครือข่ายภายในหน่วยถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีนี้ อันประกอบไปด้วย 6 หน่วยได้แก่

1. หน่วยวิชาโรคระบบการหายใจ เวชบำบัดวิกฤตและภูมิแพ้ ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์
2. ศูนย์วิจัยด้านมลภาวะและอนามัยสิ่งแวดล้อม สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ
3. ศูนย์วิจัยและจัดการคุณภาพอากาศ คณะแพทยศาสตร์
4. โครงการแปงจีเหี้ยมื่อเป็นทุน เพื่อลดการเผาขยะ กลุ่มศึกษาเมืองและสิ่งแวดล้อม สถาบันวิจัยสังคม
5. การจัดการขยะด้วยไส้เดือนดิน และการทำปุ๋ยอินทรีย์ คณะเกษตรศาสตร์
6. เครื่องบดย่อยกิ่งไม้ใบไม้และเทคโนโลยี คณะวิศวกรรมศาสตร์

หน่วยงานแต่ละภาคส่วนจะร่วมกันกับคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ถ่ายทอดองค์ความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ให้กับประชาชนทุกอำเภอในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งชุมชนต่าง ๆ ที่สนใจองค์ความรู้ต่างๆ และอยากปรึกษาปัญหาหรือแนวทางการแก้ไข หน่วยงานต่าง ๆ ก็พร้อมที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้และแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมให้กับชุมชน

6.2 การสนับสนุนเครื่องบดย่อยกิ่งไม้ใบไม้ให้กับเครือข่ายชุมชน

เนื่องจากบางชุมชนมีปัญหาเรื่องการเผากิ่งไม้ใบไม้ และเศษวัสดุจากการเกษตร ทางโครงการฯ จึงแนะนำให้กำจัดเศษวัสดุเหล่านั้นด้วยการทำปุ๋ยอินทรีย์แบบง่ายไว้ใช้ในครัวเรือนและระดับอุตสาหกรรม ซึ่งอุปกรณ์และเทคโนโลยีในการทำปุ๋ยอินทรีย์ระดับกลางและขนาดใหญ่ จำเป็นต้องมีเครื่องบดย่อยกิ่งไม้ใบไม้ เพื่อร่นระยะเวลาในการทำปุ๋ยอินทรีย์ ย่อยสลายได้ง่ายและเนื่อยปุ๋ยละเอียด ทำให้ต้นไม้ดูดซึมธาตุอาหารได้ดี

ดังนั้นทางโครงการฯ จึงได้พิจารณาชุมชนที่มีความประสงค์ให้ทางโครงการฯ สนับสนุนเครื่องบดย่อยกิ่งไม้ใบไม้ทั้งขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังต่อไปนี้

1. ชุมชนหรือพื้นที่เสี่ยงสูงและปานกลาง ตามแผนที่แสดงจำนวนจุดความร้อนในจังหวัดเชียงใหม่ (Hot Spot) หรือ
2. เป็นชุมชนหรือโรงเรียนที่เคยเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติเรื่อง “ทางเลือกใหม่ในการแก้ไขปัญหาวิกฤตหมอกควัน” หรือ
3. ชุมชนสนใจและกระตือรือร้นที่จะดำเนินกิจกรรมลดปัญหาการเผาและป้องกันแก้ไขปัญหาวิกฤตหมอกควันร่วมกับทางโครงการฯ และจังหวัดเชียงใหม่

โครงการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนในการแก้ไขปัญหาวิกฤตหมอกควัน กิจกรรมการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้การแก้ไขปัญหาหมอกควันในชุมชน ได้พิจารณาคัดเลือกชุมชนตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว จนกระทั่งได้ชุมชนที่มีความประสงค์ให้ทางโครงการฯ สนับสนุนเครื่องบดย่อยกิ่งไม้ใบไม้จำนวน 12 เครื่องดังตารางที่ 6.1

ตาราง 6.1 แสดงชุมชนที่ทางโครงการฯ สนับสนุนเครื่องบดย่อยกิ่งไม้ใบไม้

ที่	หน่วยงาน	อำเภอ	ขนาดเครื่อง
1	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฮ่องสอน	ฝาง	ขนาดใหญ่
2	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทะลบ	ไชยปราการ	ขนาดใหญ่
3	เทศบาลตำบลอมก๋อย	อมก๋อย	ขนาดใหญ่
4	เทศบาลตำบลบ้านแปะ	จอมทอง	ขนาดใหญ่
5	องค์การบริหารส่วนตำบลดอยหล่อ	ดอยหล่อ	ขนาดใหญ่
6	องค์การบริหารส่วนตำบลเปียงหลวง	เวียงแหง	ขนาดใหญ่
7	องค์การบริหารส่วนตำบลโหล่งขอด	พร้าว	ขนาดใหญ่
8	โรงเรียนสันกำแพง	สันกำแพง	ขนาดใหญ่
9	องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว	แม่ริม	ขนาดใหญ่
10	เทศบาลตำบลแม่แฝก	สันทราย	ขนาดใหญ่
11	เทศบาลตำบลป่าป้อง	ดอยสะเก็ด	ขนาดกลาง
12	โรงเรียนสารภีพิทยาคม	สารภี	ขนาดใหญ่
รวม		12	เครื่อง

ชุมชนต่าง ๆ ที่ได้รับการสนับสนุนเครื่องบดย่อยกิ่งไม้ใบไม้ ต้องนำเครื่องไปใช้ประโยชน์ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามอกควันอย่างแท้จริง อีกทั้งช่วยเพิ่มรายได้และอาชีพให้กับประชาชนในชุมชน ทั้งนี้ทางโครงการฯ จะส่งวิทยากรเข้าไปสาธิตและสอนวิธีการใช้เครื่อง การดูแลรักษา และกระบวนการทำปุ๋ยอินทรีย์ในระดับกลางและระดับใหญ่ให้กับชุมชนที่ได้รับเครื่องบดย่อย นอกจากนั้นหลังจากดำเนินกิจกรรมตามโครงการต่าง ๆ ของชุมชนทางจังหวัดเชียงใหม่จะส่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือเจ้าหน้าที่โครงการ เข้าไปติดตามผลการดำเนินงานถึงผลสำเร็จในการใช้เทคโนโลยีและองค์ความรู้ต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหามอกควัน

โดยกระบวนการต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหามอกควันนั้น หัวใจสำคัญในการนำไปสู่ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาคือ การสร้างจิตสำนึก ความตระหนักรู้ให้กับผู้นำชุมชน เยาวชน และประชาชนทั่วไป ได้มองเห็นปัญหามอกควันว่าเป็นปัญหาใกล้ตัวและเป็นปัญหาที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไข มิใช่หน้าที่ของคนใดคนหนึ่งหรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ดังนั้นทางโครงการฯ จึงจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “ทางเลือกใหม่ในการแก้ไขปัญหามอกควัน” ขึ้นเพื่อสร้างจิตสำนึกและเผยแพร่องค์ความรู้ให้กับชุมชนและโรงเรียนต่าง ๆ ใน 25 อำเภอภายในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีรายละเอียดตามที่เสนอไว้ในบทที่ 7